

LAJKA- VŠESTRANNÝ PES

Portrét chovnej sučky
lajky

Na medzinárodnom kongrese o cicavcoch predniesol vlni zaujímavú prednášku o mongolskej faune RNDr. V. S. Lobačov, CSc. o ktorom som sa dozvedel, že okrem svojho odboru v zoológii je úspešný a známy chovateľ plemena lajky. Preto som mu teraz už nie ako zoológ, ale ako poľovník položil niekoľko otázok o tomto plemene aj napriek tomu, že pri spôsoboch poľovania v našich revíroch by ho bolo ťažko využiť. Poľovačky v tajge bez lajky si snáď nevie predstaviť žiadny poľovník. V kynologických kruhoch však veľmi často počul o lajke, ako o novom plemene s neustálymi exteriérovými vlastnosťami.

Ako je to vlastne s vývojom plemena, s ktorým je spätá existencia človeka v drsných klimatických podmienkach tajgy a tundry?

Lajka je v tajge a tundre neodmysliteľný druh nielen poľovníka, ale človeka vôbec. Do roku 1890 používali severské národy predchodcov dnešných štandardných plemien lajky do záprahov saní, na svoju ochranu a na poľovačky. Bol to skratka všestranný pes. Okolo roku 1890 začali s rozsiahlymi výskumami lajky Dimitrieva Sulima a knieža Širinskij Sachmatov. Ich výskumy motivovalo poznanie, že existencia človeka by bola na surovom severe bez lajky veľmi pochybná. Dimitrieva Sulima ako prvá a neskôr aj knieža Širinskij Sachmatov podnikli cestu po ruskom severe od Karélie až po Irkutsk, aby si zadovážili chovný materiál a preskúmali pôvod a vlastnosti tohto vzácného všestranného psa. V roku 1909 založili v Peterburgu veľké chovné stanice. Mali tu sústredených až okolo 200 psov zo všetkých častí ruského severu. V chovoch dodržiavali prísne čisté línie plemien lajky z rôznych krajov a prírodných podmienok.

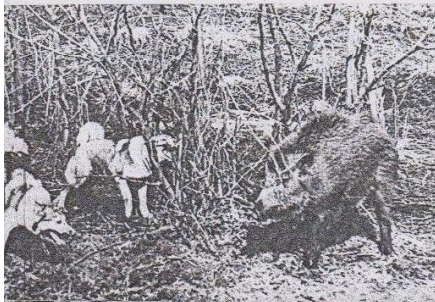
Táto práca bola zrejme veľmi náročná a museli jej venovať kus života. Zachovali sa dáke písomné doklady z týchto vzácných výskumov?

Iste. Dimitrieva Sulima vydala v roku 1909 na základe cenných skúseností zo svojej cesty a poznania života lajky knižnú publikáciu Lajka a poľovačka s ňou. Roku 1920 vydal Širinskij Sachmatov veľmi hodnotný atlas plemien lajky.

Výskumy lajky zrejme narušilo obdobie revolučných zmien, keď sa Rusko ocitlo pred vážnymi spoločenskými zmenami.

Áno, ale nie nadlho, lebo chov a výskum lajky neboli iba záležitosťou luxusu, ale mali slúžiť človekovi ako lovcovi a tým aj hospodárskym záujmom krajiny. Preto sa o prácu Širinského Sachmatova zaujímal

Stavanie diviaka lajkami

Správna práca lajky na medveďa

Aj keď získavam z vášho rozhovoru veľké sympatie k lajke, som presvedčený, že jej všestranné upotrebenie v poľovníctve leží v zemi revírov bez hraníc. Ťažko si ju totiž viem predstaviť na našich spoločných poľovačkách, kde od psov vyžadujeme stopercentnú poslušnosť a disciplínu.

To je možné, lebo lajka je pes veľkých priestorov a jej poslaním je viesť človeka širokou krajinou. To je totiž jej ďalšia vlna črta. Pri jej výchove k disciplíne však veľa závisí od jej majiteľa.

Ako by ste záverom nášho rozhovoru charakterizovali podľa svojich skúseností lajku niekoľkými výstižnými slovami?

V jej povahe je zakódovaná z viacerých prím slepá oddanosť k poľovníkovi, ako vodcovi svorky a obdivuhodná húževnatosť pri love vo veľkých priestoroch.

osobne aj V. I. Lenin, ktorého nielen ako politika, ale aj ako poľovníka zaujala táto odborná práca. Širinskému Sachmatovovi sa dostalo po revolúcii plnej podpory. Menovali ho za univerzitného profesora a poverili ho vedením Katedry poľovníckeho hospodárstva. Viac narušila výskumy lajky druhá svetová vojna. No o to intenzívnejšie sme sa s nimi začali zaoberať po jej skončení. Najmä od roku 1950 sme zaznamenali v ZSSR rýchly rozmach v profesionálnych i športovo záujmových chovoch. V tomto období naplno pracovali na chovoch lajky výskumné inštitúcie v Irkutsku, Moskve, Kirove a Novosibirsku. V súčasnom období sa veľmi zaslúžili o chov lajky E. Sereševskij. Kynológovia položili základy štandardným plemenám karelofínskej, ruskoeurópskej, západosibirskej a východosibirskej lajky. Dnes je už vo všetkých plemenách lajky evidentných 7 generácií podľa štandardu.

Neviem prečo, ale pokiaľ som mal možnosť vidieť lajky, mnohými črtami a správaním mi pripomínajú veľmi vlka, ba v mnohých smeroch viac ako vlčiak.

Máte úplnú pravdu. Lajka zostala vo vývoji k priamemu predkovi — vlkovi, oveľa bližšie ako ostatné plemena psov. Podobne ako vlk, má voľnejšiu variabilitu v zafarbení. Má mierne šikmé oči ako vlk. Reflexívne pohyby úšnice sú takmer zhodné s vlkom. Hruď nemá širokú ako väčšina psov, ale hlbokú ako vlk. Na šiji má hrubú vlnitú hrivu a po bokoch líce mierne bokombrady ako vlk. Podstrtie má tiež zvlnené podobne ako vlk. Vlčí má aj látkový metabolismus. Vie oveľa lepšie hospodáriť s prisunom živín ako ostatné plemena poľovníckych psov.

Na ktoré druhy zveri sa dá pri love najlepšie použiť?

V podmienkach tajgy na všetky. Lajka je po vlkovi dravec. Zdedila po ňom vysokú inteligenciu a podobne ako aj vlk, pracuje pri love všetkými zmyslami. Najviac ju však používame na lov kožušinových zvierat. Veď až 80 % kožušinových zvierat v ZSSR ulovíme pomocou lajky.

V čom vidíte jej najcennejšie vlastnosti?

Poslaním lajky je najšť a ukázať. Ochetne hľadá aj vo vode. Ukáže poľovníkovi v množstve brlohov, prípadne ondrtiach chatiek tie, ktoré sú osídlené, ukáže poľovníkovi v lese ten búľfay strom, v ktorom je kuna či sobol. Pri zadržaní koristi vytrvalo hlási. Nehlásí pri jej prenasledovaní, ako durieč. Jej veľkou prednosťou je, že veľmi dôsledne a húževnate prenasleduje farbiacu zver.

Ako sa osvedčuje lajka pri práci v podmienkach tajgy, pri rativovej zveri, prípadne pri medvedovi?

Medveďa zadrží iba zriedka. Bežne však zastavuje losa, jelená a diviaka.

Ako pracuje lajka pri pernatej zveri?

Pred poľovníkom ochotne vyhádza z trstia kačice a ochotne dohľadáva postrelené vtáky. Vynáša ich z vody, ale nepodáva ich poľovníkovi do ruky, ako to vyžadujeme od stavačov. Úlovok kladie iba na breh. Stáva sa aj to, že úlovok položí na druhý breh a to je potom k zlosti. Pernatú zver však prináša živú a veľmi jemne. Hlučáňa ohlasuje na strome. Ak sedia na strome vyvedené mladé hlučáňe, hlási ináč, ako na dospelého kohúta či sliepku. Pozornosť vtákov upútava na seba natoľko, že sa k nim môže poľovník priblížiť nepozorovane až na dostrel. Na vyvedené tetrovy však možno takto poľovať iba do konca septembra, pretože neskôr pred lajkou odletujú. Neplatí to však o hlučáňovi. Pri poľovačke na jariabka sa lajka neďá použiť, pretože pred ňou odletuje na väčšiu vzdialenosť, podobne ako tetrov.

Pokračovanie na str. 14.

Mohli by ste doložiť svoje záverečné slová príkladom z vlastnej skúsenosti?

V tejto súvislosti mi prichádza na um príhoda, ktorej časť mi budete závidieť ako profesionálny biológ. Videli ste už živého mladého pätnásťcentimetrového jazveca? Ja áno. Moja lajka vydolovala spod brál s neobyčajnou dravosťou troch malinkých jazvecov. Dvoch zahubila, ako ich vyťahovala z brlohov a jedného doráňaného sa mi podarilo zachrániť. No hneď, ako som ho chytil do rúk a priniesol domov, stal sa z bývalého nepriateľa člen „našej svorky“. Dňom i nocou stráži lajka malého jazveca, nežne ho ošetrovala a k bezmocnému tvorčekovi neprípustila žiadnu cudziu osobu. Bol to skratka „člen svorky“ ratifikovaný pečatou pachu rúk „vodu svorky“.

Ďakujem vám s. Lobačov za rozhovor o poľovníckom psovi revírov bez hraníc.

Zhovárať sa: RNDr. LUBOMÍR BRTEK, CSc.